

Народний художник України
Анатолій Олександрович
ГОРБЕНКО

УДК : 7.071.1(477)

ББК 85.103(2ук)

Г67

Монографію рекомендовано до видання Вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 6 від 30.01.2020

АНАТОЛІЙ ГОРБЕНКО. Поетика пейзажу [монографія] / [авт. А. Горбенко, О. Федорук, О. Тарасенко, А. Носенко; дизайн А. Тарасенко]; Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2020. 84 с.: 81 іл.

У монографії представлено творчість Народного художника України Анатолія Олександровича Горбенка. Автори досліджують своєрідність індивідуального стилю митця. Розглянуто образний лад камерних ліричних пейзажів та монументальних картин-панно. Композиції одеського майстра пейзажного живопису включено у контекст Одеської художньої школи та мистецтва України; показано взаємозв'язок творів зі світовою мистецькою спадщиною.

ANATOLY HORBENKO. Poetics of landscape [Monograph] / [text A. Chebikin, V. Chepelyk, O. Fedoruk, O. Tarasenko, A. Nosenko; design A. Tarasenko]; State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushinsky». Odesa, 2020. 84p. : 81 illus.

The collective monograph presents the work of the People's Artist of Ukraine Anatoly Gorbenko. The authors investigate the identity of the individual style of the artist. The figurative structure of chamber lyric landscapes and monumental wall paintings is considered. The compositions of the Odesa master of landscape painting are included in the context of OdessaArtSchool and Art of Ukraine; the interrelation of works with the world artistic heritage is revealed.

Рецензенти:

О. Самойленко, доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової роботи Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової

Н. Кубриш, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри рисунка, живопису та архітектурної графіки Архітектурно-художнього інституту ОДАБА

Підготовка макету: А. Тарасенко, О. Тарасенко

Комп'ютерна верстка: А. Тарасенко

Фото: М.Цибульський, К. Стеценко, О. Тарасенко (фотопортрети А. Горбенка)

На обкладинці: Анатолій Горбенко. Береги Іллічівська. 1986

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА ХУДОЖНИКІВ УКРАЇНИ
ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО
АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНІЙ ІНСТИТУТ ОДАБА

АНАТОЛІЙ ГОРБЕНКО

ПОЕТИКА ПЕЙЗАЖУ

© А. Горбенко, 2020
© О. Федорук, О. Тарасенко, А. Носенко, 2020
© А. Тарасенко, макет, 2020

Одеса 2020

ДЯКУЮ за підтримку видання книги
начальнику відділу культури міської ради Чорноморська
Юлії Анатоліївни Крістановій
Анатолій Горбенко

Теплий захід сонця. 2017. Полотно, олія. 60x70

Біля берега. 1996. Полотно, олія. 90x100

Творчість прекрасного одеського художника-живописця Анатолія Горбенка наповнена справжнім гуманізмом, невідомою любов'ю до землі, до морського простору, до всього, що складає світ, який бачить автор, бачить своєрідно і неповторно.

В його творах нас вражає майстерне поєднання морських лайнерів у фантастичному просторі перламутру моря з виразним причорноморським краєвидом. Інколи навіть у невеликих творах домінує виразний монументалізм, вибудований композиційно досконало, з живописною, колористичною майстерністю.

Наповнений світлом, кольором і таємничою мінливістю природних станів причорноморський краєвид з магією ландшафту і простору вічно живого моря, яке інколи і затихає, завжди захоплював визначних майстрів пензля.

Анатолій Горбенко знайшов свій світ захоплення і виразності у подачі цієї краси у новому часі сучасного мистецтва.

Цей альбом подарує численні миті радості від спілкування з живописом автора.

З повагою,
Президент Національної академії
Мистецтв України, професор Андрій Чебикін

На Овідіопольському лимані. 1987. Полотно, олія. 75x150,5

Свято морського флоту. Початок свята. Диптих. Права частина. 2011. Полотно, олія. 101x106

Народного художника України Анатолія Горбенка знаю протягом багатьох років по спілчанській та наполегливій, невпинній творчій праці. Очолювана ним Одеська обласна організація Національної спілки художників України є одним з найпотужніших та масштабних мистецьких осередків, що достойно представляє живописну культуру півдня України. Анатолій Горбенко – талановитий митець, чудовий організатор виставок та арт-проектів. Широко відомі в Україні та за її межами пленери на Одещині, Кіровоградщині, на яких творчо працюють та обмінюються безцінним досвідом його колеги та однодумці різних куточків України та інших країн.

Творчий шлях митця почався з навчання в Одеському державному художньому училищі та на художньо-графічному факультеті Одеського педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського. Наполеглива творча праця, пошук себе як колориста дають ґрунтовні підстави говорити про Анатолія як про самобутнього митця, яскравого живописного майстра.

Горбенко не шукає ефектних ситуацій чи надуманих композицій для своїх полотен. Ліричні твори художника доторкаються до тонких струн душі та спонукають до філософських роздумів. Його пейзажі переносять у чарівні куточки нашої землі – на берег моря, на рибацький стан, до мальовничого Седніва, до просторів рідної Кіровоградщини. Він щиро закоханий у красу Рідної землі!

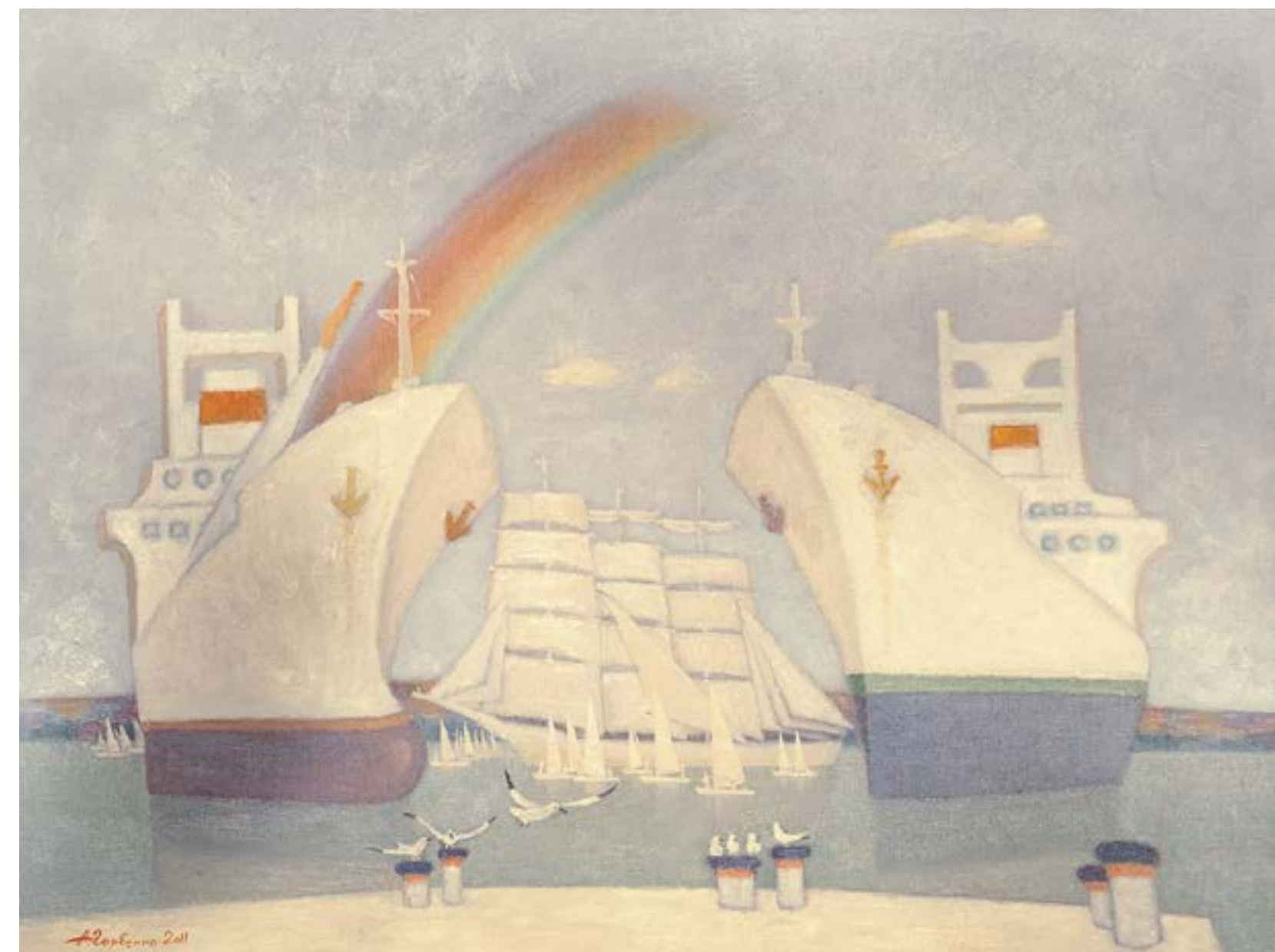
Бажаю нашому побратимові Анатолію Горбенку творчого довголіття, нових мистецьких звершень.

Голова НСХУ,
Народний художник України,
академік НАМУ, професор В. А. Чепелик

Свято морського флоту. 1999. Полотно,
олія. 160x100

Штормило. 2017. Полотно, олія. 65x75

Святкова зустріч барка «Товариш». Диптих. Ліва частина. 2011. Полотно, олія. 101x121

Сейнери під Бурлачою балкою. 1999. Полотно, мішана техніка. 75x65

Після шторму. 1976. Картон, мішана техніка. 65x75

На Овідіопольському лимані. 2017. Полотно, олія. 100x150

Старі баркаси. 2012. Полотно, олія. 65x95

На Дністровському лимані. 2012. Полотно, олія. 120x140

Каньони Дністра. 2001-2017. Полотно, олія. 121x131

Початок дня. 2017. Полотно, олія. 90x100

Морський прибій. 2015. Полотно, олія. 80x85

Чарівний день. 2017. Полотно, олія. 100x100

Біля Алушти. 1982. Полотно, олія. 65x75

Останній причал. 2020. Полотно, олія. 100x120

Береги Чорноморська. 2020. Полотно, олія. 80x125

Контражурне море. 2019. Полотно олія. 60x80

Осінній лиман. 1999. Полотно, олія. 91x100

Миколаївська коса. 2019. Полотно, олія. 125x90

Санжівські кручі. 1987. Полотно, олія. 80x80

Після шторму. 2020. Полотно олія, 50x60

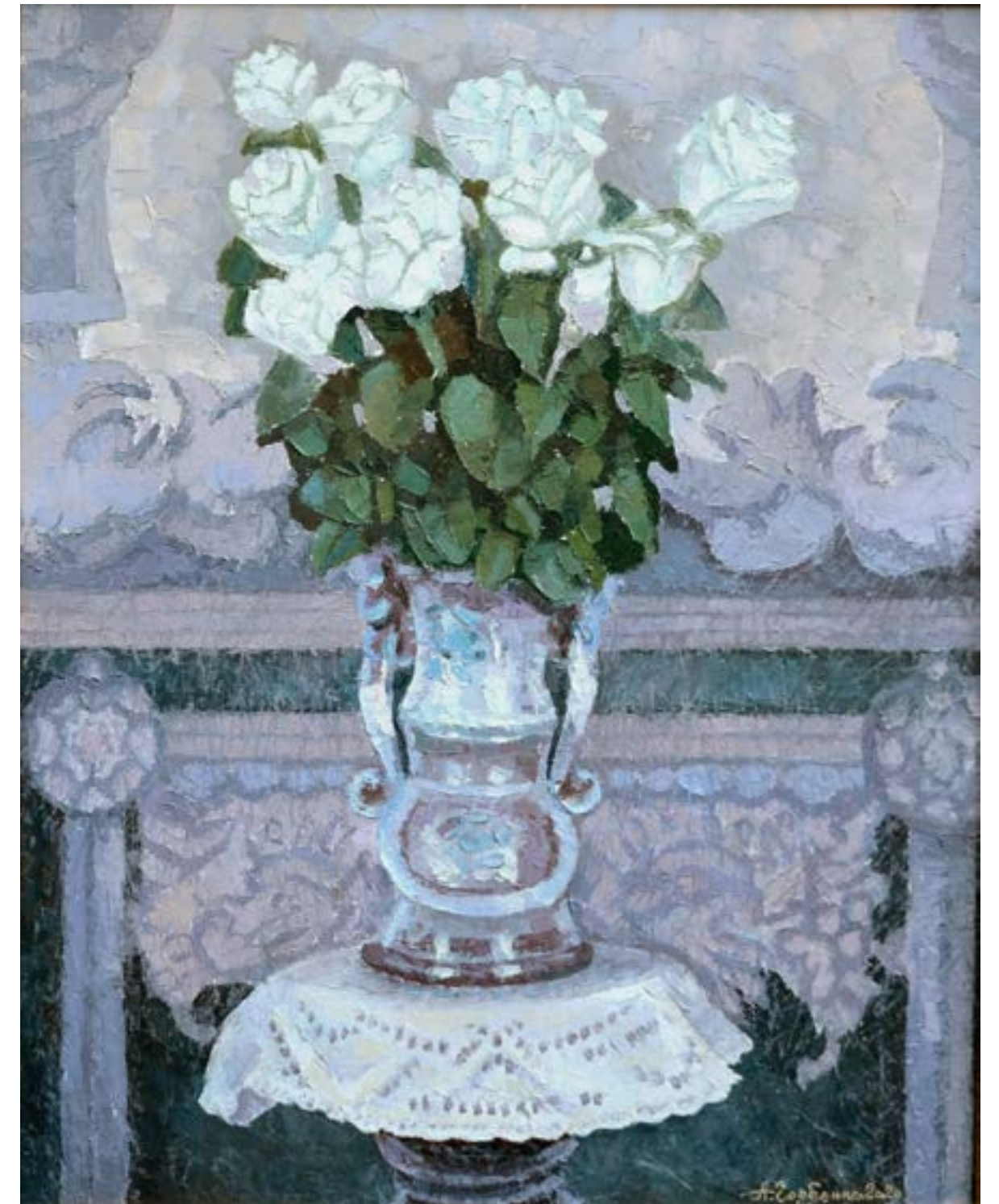
Зимовий Гурзуф. 1986. Полотно, олія. 89x100

Весняний Гурзуф. 1986. Полотно, олія. 98x118

Кримська архітектура. 2019. Полотно, олія. 100x100

В інтер'єрі. 2020. Полотно, олія. 100x80

Сімейний обіг. 1987. Полотно, олія. 130x110

РІДНИЙ ДІМ

Олександр Касьянович ФЕДУРУК

доктор мистецтвознавства, професор,
Заслужений діяч мистецтв України,
академік НАМУ

**АНАТОЛІЙ ГОРБЕНКО –
ХУДОЖНИК З ВЕЛИКОЇ ЛІТЕРИ**

Хто, як не той, що серцем, душею відчуває рідну землю, – місто чи село свого дитинства, хто з однаковою радістю сприймає голубі небеса чи захмарений похмурий день, хто всміхається навстріч сніжинкам у повітрі або золотистим снопикам весняного проміння, хто друзям вітально-зраділо щоразу махає рукою: «З Новим днем Вас! Він, отой творчий день, для Вас – єдиних єдиний!», – отож бо той, хто завжди налаштований з поетичною настроєвою душею, той і є ХУДОЖНИК з великими літерами, бо усі мистці – є люди особливі, незвичайні, бо вони МИСТЦІ – усі з великої літери, як діамантові самородки з-поміж моря добрих людей на нашій українській землі!

Тож саме той, саме такий і є художник, якого не лише я поважаю, не лише спілчанське мистецьке братерство України шанує, не лише колеги з Національної академії мистецтв України шанують, але також колеги з одного єдиного одеського мистецького цеху, тобто усієї Одеської обласної організації Національної спілки художників України поважають Анатолія Олександровича Горбенка. Однотумця, Творця, Друга благородних намірів і поривань! Поважають, бо в його сокровенних думках нема ані крихти зла до будь-кого зі старших за віком, чи молодших за ним, чи просто ровесників, які поруч пройшли роки навчання у знаменитому художньому училищі імені М.Б. Грекова, потім, можливо дехто, в університеті імені К.Д. Ушинського.

Горбенко у зв'язках з традиціями минулого і аргументованими доводами сучасного мистецького ладу виструнчив з вертикальним мистецьким сходженням художню автобіографію. Колись давним-давно такі біографії заклали і огранювали жертвним прикладом ствердники одеського об'єднання ТПРХ з могутнім

Наближення осені. 2005. Картон, олія. 70x65

Рідні місця. Ліва частина триптиха «Моя Кіровоградщина». 1987. Полотно, олія. 130x140

Лелеки. Біля рідного дому. Центральна частина триптиха «Моя Кіровоградщина». 1987

Полотно, олія. 130x140

талантом Костанді. Вони проклали тверду борозну для формування й розвитку школи надійних послідовників. Ліризм, почуттєвість, поетика живопису і склали фундаментальні підвалини руху талантів і розвитку педагогічної системи одеського художнього училища. Синтезом художності твору, – за Олександром Потебнею, – єдності «зовнішньої форми, внутрішньої форми і змісту» була забезпечена висхідна активного поступу. Наче шлях без вибоїн той рух був окреслений пропозиціями талановитих поколінь. У гніздів'ї одеської школи це була сформульована святість, і кожен хто ставав на той осяяний талантами шлях, вибудовував з фундаменту свого індивідуального «я» генеалогічне зростання мистецького плодового одеського Дерева з потужним корінням засновників.

Вже під час навчання в художньому училищі Анатолій Горбенко відчув доленосні промені впливу будителів Школи на його свідомість, на його прагнення до досконалості в подальшому мистецькому зростанні до ліризму і почуттєвості, до розвитку колористичних та композиційних засад формотворення. Останнє – це був набуток від добрих вчителів М. Божія і В. Гегамяна, і воно стало поворотним моментом на усьому шляху мистецької біографії живописця. Власне, для прихильників одеської школи станом душі стає наставленість на емоційне сприйняття оточуючого світу, на особливе сприйняття художником стану, – майже молитовного: у відчутті світанку, перейнятого світлом розпеченого сонцем дня, осяяного промінням багранцевого вечора, зоряних ночей, місячних доріжок на плесі спокійного моря, або у несамопитій розбурханості свинцевих морських хвиль, прозорості повітря; у сприйнятті довірливого приязного говору одеситів. За цих емоційно наголошених власною душею обставин і формувалася щедра палітра Анатолія Горбенка упродовж десятиліть.

Він відчував себе готовим для входження до храму малярської одеської школи, він усвідомлював, як ця потреба формує з роками його смаки, як вона виколісує відповідні настрої, як власні спостереження, набуті ним, для прикладу, в рідних для нього Іллічівську, в улюблених краєвидах Дністровського лиману, або у степах дорогого йому краю із просвітленими іменами Кропивницького, Карпенка-Карого, в милуванні безмежними красотами сходження й заходження сонця в Овідіюполі (яке поетичне звучання – Овідіюполь!), у проникливих спостереженнях, як ростуть буквально на очах художника і квітнуть соняхи чи мальви, або як чистим цвітом спеленуті акації.

Несамовитий є у праці Горбенко – і так щоразу, коли розкладає палітру. Від світанків до пізніх ночей просилося багатство вражень в огроми кольорів та форм на палітру – в численних плернерних етюдах, у продуманих композиціях серед стін майстерні, – Горбенко таки несамопитий у творчій праці і він, власне, фізично не може зупинити тремтіння своєї спраглої (зачарованої, за Ромен Ролланом) душі,

він горить, несамовитіє безупинно далі у малярській праці, – і це є його святість, найвища Богом послана радість, солодка мука, його багатство, яке не покидає художника роками ні на мить! Звідси – огром мистецьких пейзажів, портретів, картинних композицій художника Анатолія Горбенка, що мали захоплені слова прихильників на численних виставках мало не в усіх містах України, і особливо в останніх ювілейних мистецьких авторських імпрезах у залах Національної спілки художників України чи Національної академії мистецтв України.

Затримаємось на мить – увага наша до Горбенкових краєвидів «Барабойський південь», «Сільська околиця», «Дальницькі кургани», усі вони з останнього десятиріччя. Про що ці кольорописні перлини? Про красу споглядання, про мить гри холодних синіх, зелених з теплими жовтими, блакитними; про широчінь просторів серед степового безкраю з козацькими кам'яними хрестами серед неходжених трав з масштабно-монументальним за формою «життеписом» степового будяка біля могили, з віддаленим плесом безмежжя синь ріки і велетенських дахом розпарених літнім сонцем небес. Про славу минувшу героїчну і пам'ять вдячну нинішню, про забудь славетного козацького минулого, увічного в хресторобному традиційному меморії, – оця живописна Горбенкова пам'ятна, майже літописна, згадка, як вічна нестертість через часи століть степових могил, оспівана колись наймудрішим серед наймудріших романтиків Юрієм Яновським!

Анатолій Горбенко шукає і знаходить у таких краєвидах відповідні милозвучні ключі. Ось хоча б такий непоказно сумовитий вигляд «Сільської околиці» з самотньою хатиною, одиноким деревцем посеред полів. Чимало творчих радісних сходжень після наслідків пошукових бачимо у полотнах Горбенкових про море – і часто з його незмінними білолицими вітрильниками і лайнерами, з чайками і морем, з піщаними косами при березі і з морськими далечами на обрїях. Які близькі нам «Миколаївська коса», чи «Коблевський берег», «Чайки за лайнером» і десятки інших подібного роду марин, насичених незоб'єктизованими станами настроїв, почуттями, що виявляють душу поетичного, як у більшості одеситів – мистців, поетів, музикантів, артистів, інших творчих перейнятих південною пісенністю натур, – душу мрійливого, однак вельми працьовитого Анатолія Горбенка!

Світанки його – у праці, і до самих пізніх вечорів у такому самому ритмі звичної малярської праці, і так беззмінно, наполегливо, без гуляй-поле-празникування, від року до року сформовне автобіографічне магнетичне мистецьке поле талановитого Горбенка. Я розглядаю такий і той творчий продукт, як процес самодисципліни, самосвідомості та самовиховання! Він – як стан сприйняття і готовність до творчої праці з палітрою! Щомиті!

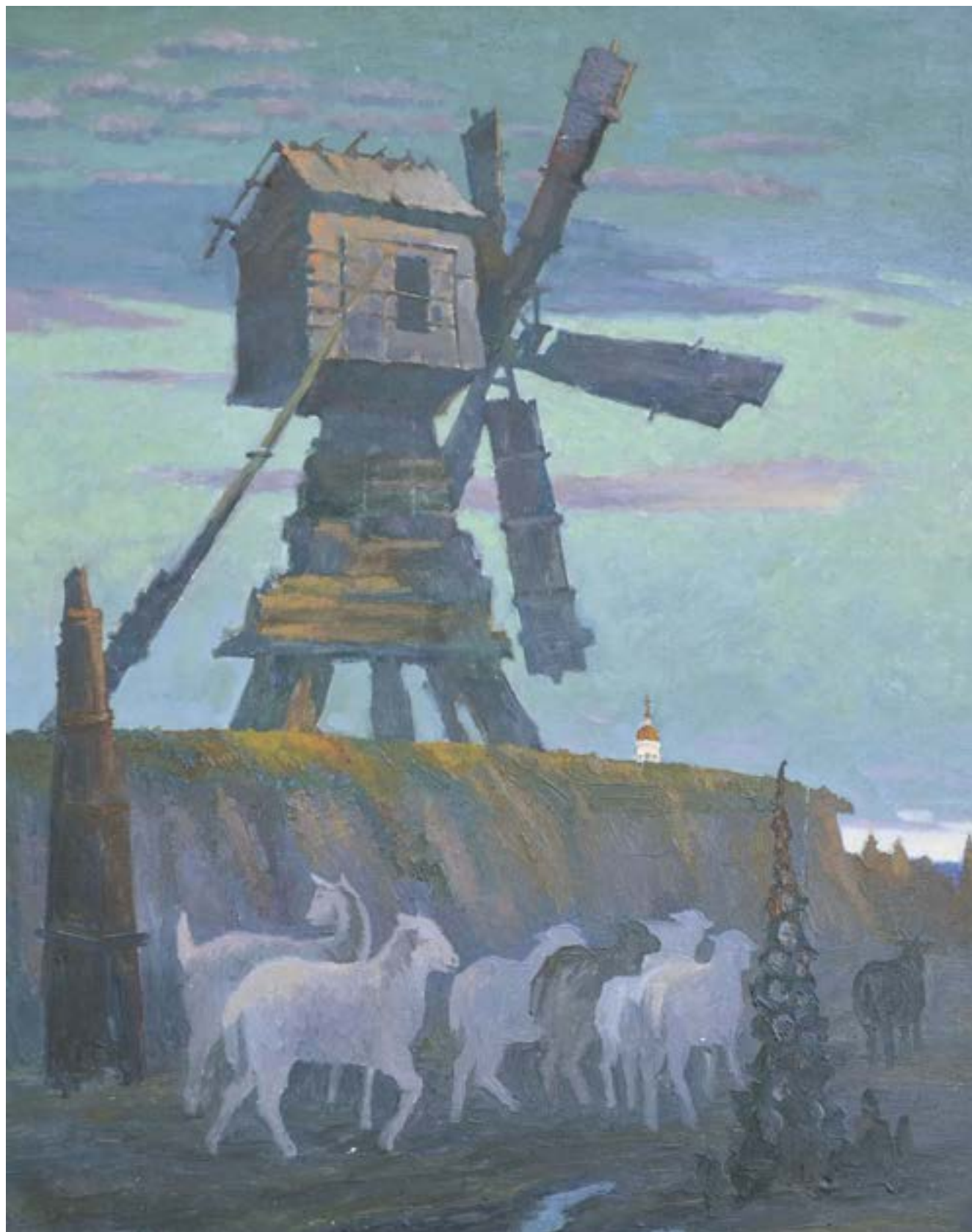
Моя Кіровоградщина. Права частина триптиха «Моя Кіровоградщина». 1987 Полотно, олія. 130x140

Осіння радість. 2016. Полотно, олія. 92x112

Натюрморт «Маки». 1973. Полотно, олія. 100x80

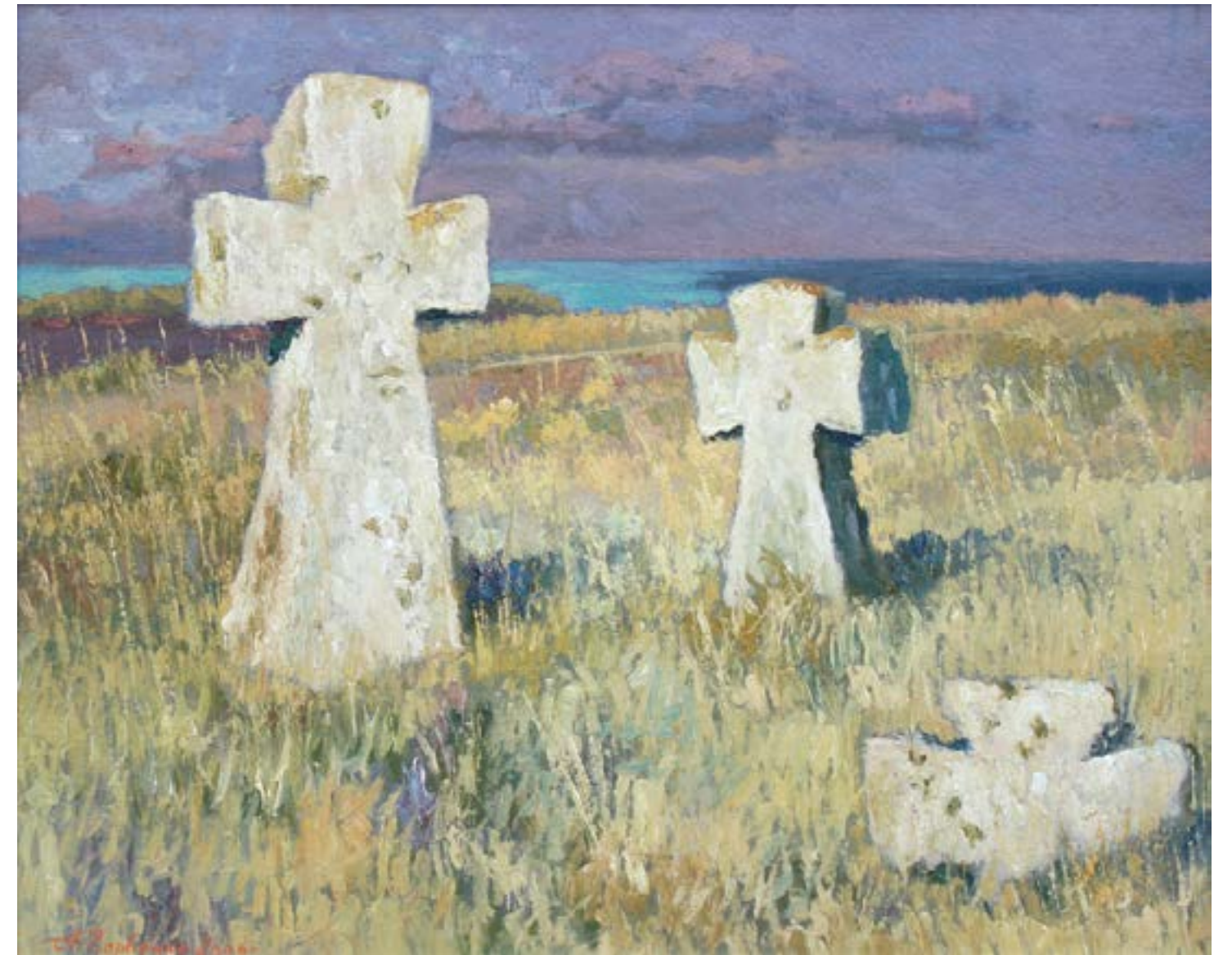
Старі часи. 1988. Полотно, олія. 105x83

Веселка дощова. 2013. Полотно, олія. 86x105

Дальницькі кургани. 2010. Картон, олія. 65x95

І Слава, і Доля. 2006. Картон, олія. 90x105

Седнівська весна. 2012. Картон, олія. 50x55

Потеплішало. Вид на Кішаріно. 2004. Полотно, олія. 75x75

Гірський водоспад. Єрзерум. 2010. Полотно, олія. 91x120

Над Дністровським лиманом. 2012. Полотно, олія. 70x100

Коблевські простори. 2010. Полотно, олія. 65x85

Усамітнення. 2001. Полотно, олія. 80x100

Ольга Андріївна ТАРАСЕНКО

доктор мистецтвознавства, професор,
Заслужений діяч мистецтв України,
завідуюча кафедри образотворчого мистецтва
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

АНАТОЛІЙ ГОРБЕНКО. ПОЕТИКА ПЕЙЗАЖУ

«Краса – це справа смаків; для мене вона уся в правді», –
казав І.Ю. Рєпін.

Мистецький доробок Народного художника України А.О.Горбенка показує багатство можливостей, котрі дають хист і натхнення у поєднанні з творчим освоєнням спадщини світового мистецтва. Художника можна порівняти з краплиною води в океані Культури. Якщо його творчість спирається на досягнення попередників, то, злитий з цілим, він стає володарем потужної енергії – Майстром. Якщо митець володіє харизмою, то індивідуальність неодмінно проявиться.

Ми живемо в епоху змін, в якій немає цілісного світосприйняття, отже, немає єдиного стилю. Для світового мистецтва нашого часу характерний полістилізм – поєднання багатьох стилів. В сучасному мистецтві Одеси співіснують різні художні напрями. Місто-порт відкрите Заходу й Сходу. Простір напоєного сонцем безкрайого степу поєднується з морем. Сконцентрована енергія, пам'ять часів народжує великих художників.

Умовою визнання є талант, щирість, зв'язок з культурою (школа), вірне служіння мистецтву. Потрібна творча воля – здатність втілити задум у художню форму.

Пейзаж як самостійний жанр живопису – один з найважливіших в Одесі. Соціальні проблеми епохи лише загострюють спрямованість до гармонії. Процес створення образу потребує максимальної зосередженості. Під час творчої медитації художник поєднується з природою, сприймаючи та відтворюючи її животворне начало.

Для визначення місця, яке посідають твори Горбенка в мистецтві реалістичного пейзажу, звернемося до історії. Цікавість до відтворення індивідуального образу природи пов'язана з барбізонцями. Французькі пейзажисти середини ХІХ століття, які працювали на відкритому повітрі в селі Барбізон (поблизу Парижа), стверджували можливість бачити прекрасне не в «узаконеній» класицистами красі ідеального пейзажу Італії, а в картині рідної природи. У співвідношенні ідеальне

Береги Іллічівська. 1986. Полотно, олія. 160x120

– індивідуальне почало домінувати особисте переживання. Паралель можна бачити в розвитку психологічного портрету XIX століття.

Одеські живописці об'єднання Товариства південноросійських художників (ТПРХ) кінця XIX – XX століття спирались на досвід плерного живопису французьких і вітчизняних майстрів. К.К. Костанді, Г.С.Головков, Т.Я. Дворніков і їхні наступники через зображення природи передавали поетичний стан душі. Подібна установка притаманна і творчості А.О. Горбенка.

Найважливіше значення у розвитку пейзажного дару Анатолія Олександровича мали робота в Будинках творчості та поїздки на плер. В 1964 році було відкрито Будинок творчості НСХУ в Седнів на річці Снов поблизу Чернігова. Упродовж багатьох років керівником груп була Т.Н. Яблонська. Одеські художники часто їздили до Криму (на «Дачу Коровіна» в Гурзуфі та у Севастополь).

З 1986 року, протягом двадцяти двох років, Анатолій Олександрович – постійний учасник плерів на «Академічній дачі імені І.Ю. Рєпіна». Найстарішу творчу базу було відкрито в 1884 році для літньої практики студентів Санкт-Петербурзької Академії мистецтв. Тут працювали І.Ю.Рєпін, А.І. Куїнджі, П.П. Чистяков, І.І. Левітан. Одеський живописець розвивався у дружній співпраці з майстрами реалістичного пейзажу й жанрової картини, такими як: О.О. Грицай, В.Ф. Загонек, Ю.П. Кугач, брати О.П. и С.П. Ткачови, М.М. Ромадін.

Горбенко багато подорожує. Звершено 23 походи по річках України (Південний Буг, Сіверський Донець, Десна), під час яких написано безліч етюдів.

Рєпінська дача. З серії «Пори року». 2016. Полотно, олія. 70x140

Каштанова алея. 1911. Полотно, олія. 60x75

Пейзажний живопис Горбенка містить кілька напрямків. Базовим є пейзаж етюдного характеру, створений безпосередньо з природи. Художник розповідає, що любить писати в тиші наодинці, уникаючи компанії. Єднання з природою розкриває велику творчу енергію. Етюди на стан пишуться на картоні невеликого розміру (20x30 і 30x40 см) маленькими пензлями, що дозволяють проробляти деталі. Особливість індивідуального методу Горбенка полягає в тому, що він пише не все одразу, а від частини – до цілого. Краса природи захоплює, дає сили писати по три етюди на день.

Художник поєднує створення етюдів на пленері з тривалою роботою над композицією (за етюдом) в майстерні на полотні великого розміру. Такий процес передбачає відбір головного, умовність композиційного та кольорового рішення. Якщо під час роботи над етюдом головує міць природи, то в процесі створення картини в майстерні визначальною стає особистість художника. Горбенко розповідає: «На природі я не обмежую себе в кольорі. А в майстерні обираю, наприклад, теплу вохристу або холодну гамму».

В картинах пейзажист вміє передати мінливу гру світла у дзеркалі води, гармонію відносин неба й води. У картинах «Береги Іллічівська» (1986), «У берега» (1996), в триптиху «Біля рідного дому» (1987), в історичних пейзажах із хрестами на козацьких могилах «І Слава, і Доля» (2006), «Теплий захід» (2017) виявляється розвинута сюжетна лінія. У створенні «пейзажу-картини» мова станкового живопису поєднується з прийомами, притаманними монументально-декоративному мистецтву. Горбенко використовує співставлення планів, різні точки зору, контраст масштабів, умовний живописний лад.

Грандіозні соняхи та мальви, представлені на першому плані великоформатної композиції «Береги Іллічівська», являють своєрідний життєствердний портал, що єднає золотаві береги степового Причорномор'я з широчинню моря. Море відкриває шляхи у простір світу. Центр композиції – білий корабель, що сяє на сонці. Світла хмарка у вершині композиції врівноважує корабель та виступає його живописно-поетичним аналогом – метафорою мандрів.

Поворот річки Мста. 3 серії «Пори року». 2015. Полотно, олія. 70x140

Золото корон достигаючих соняхів і ніжність яскравих квітів мальв акцентовані яким силуетом на лаконічному тлі величезного прибережного неба. Задля виразності живописець використовує контраст теплої кольорової гамми землі та рослин із холодом сині води й неба. Загострюючи контраст, він пише напоєне сонцем листя, не використовуючи зелену фарбу. Зелений – проміжний між теплою і холодною палітрою. Низька лінія обрію, що притаманна пейзажу узбережжя, створює відчуття «парадних портретів» рослин, характерних для України.

Визначальну роль у створенні масштабних пейзажних композицій Горбенка відіграло культурне середовище міста-порту. Становлення художника проходило у другій половині 1960-х – 1970-х років – під час розквіту мистецтва Одеси. Пережита трагедія Великої Вітчизняної війни народжувала пристрасне бажання втілити ідеї гуманізму, торжества життя. Природа лікувала від ран і психологічних травм війни, давала можливість піти від протиріч соціуму.

Молодий художник бачив взірці служіння мистецтву у творчості таких художників-романтиків як О.П. Ацманчук, В.Г. Власов, Г.М.Павлюк, В.М. Синицький, К.М. Ломикін, М.Д. Тодоров, Г.З. Крижевський, А.С.Гавдзінський. Особливо важливе значення для його розвитку мало спілкування зі Святославом Михайловичем Божієм і Михайлом Михайловичем Божієм, якого Горбенко називає своїм вчителем.

Старше покоління показувало приклад взаємного збагачення через творчу співпрацю. Досвід братерства художників попередників позначається в багатолітній плідній діяльності Анатолія Олександровича Горбенка на посту Голови Одеської обласної організації НСХУ.

Весна на Академдачі. 3 серії «Пори року». 2015. Полотно, олія. 60x130

Немирівський простір. З серії «Пори року». 2019. Полотно, олія. 70х130

Потепління. 2019. ДВП, олія. 60х70

Зимова академічка. З серії «Пори року». 2017. Полотно, олія. 60х140

Зимова купальня. 2017. Полотно, олія. 98х138

Анна Іванівна НОСЕНКО

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

РОМАНТИК ЗА ДУХОМ

Романтик за духом, за активним пізнавальним складом характеру, щедро відкритий світові Народний художник України Анатолій Горбенко у своїй творчості наслідує заповіту Сезанна: «Справжня і чудодійна наука, в яку слід повністю поринути, – це розмаїття картин природи» [5, с. 149]. Природа в усіх її іпостасях є для художника не тільки вчителем, а й потужною силою, що надихає та спонукає до активного розуміння її різноманітності. Постійна робота на пленері і проникливе спостереження навколишнього світу під час подорожей є основним методом пізнання. Природа різних місць України (Одеса, Чорноморськ, Овідіополь, Седнів, Кіровоградщина, Крим) та середньої полоси Росії дозволила майстру виявити і втілити в живописі особливості світло-кольорового образу кожного регіону. Багато років Анатолій Олександрович присвятив роботі у Спільці художників. Він очолював Правління Одеського художнього фонду, був членом Правління художнього фонду України. З 2007 року успішно «служить» Головою Одеської обласної організації Національної спілки художників України. Як професор кафедри образотворчого мистецтва майстер передає досвід і традиції Одеської живописної школи студентам Архітектурно-художнього інституту Одеської державної академії будівництва та архітектури.

А.О. Горбенко народився в Кіровограді 8 лютого 1944 року. Талант і величезне бажання малювати підтримав батько. Він оплачував заняття у вечірній студії мистецтв для робітничої молоді при Будинку народної творчості, куди Анатолія прийняли в 15 років! Три рази на тиждень протягом трьох років після шкільних уроків він долав шлях через усе місто, щоб навчатися улюбленій справі. Служба в армії (1963 – 1966) не стала на заваді у прагненні за мрією. Спочатку – школа сержантів у Харкові (де залишали служити «худ-комом», що було честю!). Потім переведення у частину під Іллічівськом в Одеський військовий округ, ближче до рідних степових просторів і південного сонця. Раз на тиждень (у неділю) юнака відпускали на підготовчі заняття в Одеське художнє училище. У свою чергу, в училищі помітили прагнення майбутнього художника і дали можливість скласти вступні іспити до терміну демобілізації.

Весняна висота. 2006. Картон, олія. 65x52

Перші морози. 2014. Полотно, олія. 60x70

Паралельно з образотворчим мистецтвом Анатолій Олександрович пристрасно захоплений спортом: «Я грав в футбол, мав 1-й розряд. Хотіли відправити грати за Одеський клуб СКА». У якийсь момент постало питання: «Ти в футбол чи малювати?» Хоча життєвий вибір і був зроблений на користь мистецтва, проте спорт продовжує бути найважливішою частиною його життя.

З 1967 року молодий художник жив в колгоспі в Першій Миколаївці Овідіопольського району. Він встигав з відзнакою вчитися на стаціонарі в Одеському художньому училищі (не запізнюючись і не пропускаючи жодного заняття, виконуючи всі домашні завдання) і успішно працювати художником і інструктором зі спорту в колгоспі (завойовуючи з футбольною командою нагороди різного рівня). Викладачами спеціальності в училищі були Яків Васильович Кірічек і Віктор Міфодієвич Савранський – художник-графік, випускник Державного художнього інституту Естонської РСР (м. Таллінн). А.О. Горбенко згадує, як Савранський сумками приносив студентам книги по теорії мистецтва і альбоми майстрів, займався допізна, шліфуючи з учнями майстерність малюнка. Молодий талановитий педагог розвивав

У Рєпінського містка. 2011. Полотно, олія. 60x75

у майбутніх художниках здатність самостійно мислити, філософськи підходити до вирішення творчих завдань. У 1970 році, закінчивши Одеське художнє училище, А.О. Горбенко почав активно брати участь у виставках Спілки художників. Його перша персональна виставка відбулася в Іллічівську в 1976 році.

Головним наставником, учителем і другом у творчості і в житті став для Анатолія Олександровича Михайло Михайлович Божий. У будинку Народного художника, дійсного члена Академії мистецтв СРСР його, зовсім ще юного, «прийняли як дорогого родича». М.М. Божий заспокоював молодого живописця, коли його роботи, вперше представлені на виставком Спілки художників, не пройшли відбір. «Любиш – працюй, не звертай увагу, пиши собі на втіху!» – говорив майстер*. Родина Божий створила культурне середовище для становлення творчої особистості А.О. Горбенка. М.М. Божий навчав, дивився ескізи, підказував. Знав і любив музику. «Він був самоучкою. Грав на 6-ти струнній гітарі. Як грав!!!», – згадує Анатолій Олександрович. Майстер цінував думку молодого художника, запрошував в майстерню, коли той був ще студентом і потім, особливо після повернен-

* Тут і далі: інтерв'ю автора з А.О. Горбенком 18.04.2014 та 30.03.2016.

ня з пленерів і з будинків творчості. Це був цілий ритуал: «Саджав у крісло. Робота – за драперією. Толя, не дивися... Оглядав з мого місця, перевіряв, щоб не відсвічувало і тільки потім відкривав. Переживав, аж жовна ходили».

У 1972 році картина А.О. Горбенка «На Гармані» зі всесоюзної виставки була придбана Міністерством культури України. У 1977 р. він став членом Спілки художників СРСР. Цього ж року вступив на художньо-графічний факультет Одеського педагогічного інституту імені К.Д. Ушинського, який закінчив у 1982 році. Анатолій Олександрович займався в групі майстра монументального живопису В.А. Гегамяна. Поєднавши у своєму індивідуальному творчому методі гуманістичну традицію Заходу і декоративність та експресію кольору Сходу, Гегамян вчив у малюнку і живопису виявляти конструкцію форми, за допомогою колориту висловлювати стан душі і проявляти ставлення до світу.

22 роки поспіль А.О. Горбенко їздив працювати на «Репінську дачу» – знамениту Академічну дачу імені І.Ю. Репіна, яку за особливу роль у збереженні традиції реалістичного живопису називають «російським Барбізоном» (розташована у Тверській області на мальовничому півострові, утвореному витоком річки Мсти і озером Мстіно). На Репінську дачу, як каже Анатолій Олександрович, він «потрапив випадково» – це виявилася невідповідна «щаслива випадковість», що остаточно визначила його творче кредо: лірико-романтичний реалізм. У 1986 році після пленеру у Всесоюзному Будинку творчості імені К.О.Коровіна в Гурзуфі Заслужений діяч мистецтв РРФСР А.П. Горський вперше запросив А.О. Горбенка на Академічну дачу. За 2 місяці він написав 40 великих полотен і 180

Біля амбару. Осінь. 1991. Полотно, олія. 70x140

етюдів «на стан». «Мені пощастило: я працював з великими майстрами (на Репінській дачі), – згадує живописець. – У майстернях знаходилося по 2 митця, а дача могла прийняти за один потік 50-60 осіб. Влаштували дні «відкритих дверей», коли кожен з художників міг зайти в сусідню майстерню і подивитися, обговорити, що зроблено». Імпульс до творчості давало не тільки вивчення природи, а й творче спілкування і зіткнення з шедеврами реалістичного живопису в музеї Репінської дачі.

За представниками французької школи живопису – Моне, Піссарро, Сіслеєм, майстрами російського ліричного пейзажу і, звичайно, художниками Одеської живописної школи А.О. Горбенка у творчому пошуку веде «дух допитливого реалізму». На Репінській дачі він бувало залишався «на другий потік», щоб застати повний цикл року (який на півдні часто не виявляється повною мірою) – від весняного пробудження і літнього розквіту природи, до зимових засніжених просторів: «Влітку там «білі ночі». У вересні – вже золота осінь. Зима настає блискавично. Після морозу листя обсипається. Все в снігу». Там були побачені, відчуті й увічнені пейзажні мотиви пір року, якими на виставках захоплювалася Т.Н. Яблонська.

А.О. Горбенко вивчає красу рідної України, не тільки працюючи на традиційних пленерах на творчих базах Седніва, Гурзуфа, Карпат та інших місць, але і з незвичного ракурсу. Під час походів на плотях по річках України (близько 20 сплавів за різними маршрутами по річках Десна, Південний Буг, Сіверський Донець, Дністер, Турунчук), земля відкриває перед живописцем первозданні, не порушені діяльністю людини місця. Там природа буквально обступає, обіймає з усіх боків відкритого світу автора.

Перші морози. 2019. Полотно, олія. 75x150

Седнівська вулиця. 2011. Полотно, олія. 80x100

Там можна зануритися в особливу утихомирену (не вакуумну – живу) тишу, яку сповнюють звуки річки, лісів або лугов на берегах, спів птахів і голоси річкових мешканців. Цю тишу «великої Природи» не руйнують навіть голоси великої компанії. «Цілий день йдемо на плотах. До вечора знаходимо галявину для стоянки. Розводимо багаття». Під час привалу А.О. Горбенко пише пейзажі і портрети друзів, грає і співає ліричним тенором під гітару. В кінці подорожі художник обов'язково робить презентацію власних творів: «Одягаюсь, драпірую лавки і виставляю етюди. Всі сідають і дивляться». Навіть у похідних умовах в цих маленьких нюансах проявляється внутрішня організованість, вимогливість до себе і повага до глядачів.

У невеликих етюдах живописець поєднує пильність спостерігача з ліризмом поета. Етюд, створений за один сеанс на натурі, є знаком правдивості і безпосередності. А.О. Горбенко зізнається, що із задоволенням зображає одні і ті ж місця. Невеликі етюди різних станів одного мотиву втілюють почуття єднання художника зі світом природи, постійної в своїй мінливості. Як писав імпресіоніст Альфред Сіслей: «Кожна картина показує

Тепла осінь. 2011. Полотно, олія. 100x130

те місце, в яке закоханий художник» [1, с. 111].

У простих, для обивателя нічим не примітних мотивах душа майстра-лірика знаходить радість причетності таємниці буття. «В етюді хочеться наблизитися до КРАСИ, зловити стан, – розповідає Анатолій Олександрович. – Етюди завжди пишу з одного разу, щонайбільше – 2 години, а взагалі – 30-40 хвилин. Пленерні роботи ніколи не правлю в майстерні». Таке ставлення до пленеру споріднене почуттям Огюста Ренуара: «Мені здається, що я найближче до Бога, коли упокорююся перед цією пишнотою [природи], приймаючи ту роль, яку мені призначено грати, вихваляючи цю велич безкорисливо...» [4, с. 125-126].

Творіння А.О. Горбенка можна порівняти з ліричною поезією. У них виражається глибоко особисте ставлення, схвилюваність автора – втілені у кольорі і композиції почуття, що знаходять емоційний співзвуччя в душах глядачів. Його етюди передають найтонші відтінки станів землі, що парує навесні, «дзвінкого» пробудження у кронах дерев, коли здається, лунають

Сонце сідає. 2019. Полотно, олія. 70x100

дзвони руху життя в гілках і бруньках, відображення неба у кристаликах засніжених ланів і луків, нерукотворні морозні мережива лісів. Мальовничі враження знаходять виразну форму, близьку до вірша, романсу, поетичного або прозаїчного послання, а іноді і елегії.

Особливе місце у творчості художника займає зображення найбільш хвилюючих і мінливих станів – народження і захід дня: «Дуже люблю роботи на стан – ранок, вечір, коли «горить»! – зізнається майстер. – Вечорами все приглушене, зовсім інші кольори землі». Художник згадує побудовану ним власноруч дачу в Овідіополі, будинок з великими напівкруглими вікнами, в які було видно як сонце сходило над Дністровським лиманом за фортецею XIII століття: «Там можна було милуватися світанками і заходами. Сонце – захоплення! Хмари теплі і холодні. А які там були контражури! – Просто диво!!!» Метод «плерного спостереження» є для А.О. Горбенка постійною і необхідною складовою творчого процесу: «Буває, тижнями не пишу... Працюю в саду, на городі, але в цей час постійно дивлюся, захоплююся. Однак, спостерігати – це одне... Бачити треба!».

Осінь затрималась. 2002. Полотно, олія. 70x100

За різним ступенем напруження емоцій особливе музичне «форте-фортіссімо», «фортіссімо» або «меццо-форте» звучить в етюдах і полотнах із зображенням багряної і золотої осені наприкінці дня. Розпечене вечірнє сонце багаторазово підсилює всі теплі і гарячі відтінки, змушує їх буквально «звучати». У прагненні передати цю особливу «музику оркестру природи» засобами живопису А.О. Горбенко слідує в ногу з майстрами декоративного пейзажу А.І. Куїнджі і С.Ю. Жуковським, які шукали способи вираження музики мовою образотворчого мистецтва.

Фарби як «ноти-звуки» у кожному творі одеського художника складаються в неповторний колорит. Пригадується влучний вислів І.Ю. Рєпіна: «Колорит наш – не витончені плями, він повинен виражати нам настрій, душу, він повинен налаштовувати глядача, як акорд у музиці» [2, с. 140]. Б.М. Кустодієв називав колорит «оркестром кольорів» [2, с. 140]. Залежно від особливостей «звучання» кожного мотиву А.О. Горбенко по-різному складає свій «барвистий оркестр». Він прагне не повторювати видавлені на палітру фарби, щоб не було «завченої палітри».

Седнівський вечір. 1976. Полотно, олія. 60x75

«Я намагаюся ускладнювати колір. Відкритість – не те, в роботі повинна бути таїна, таємничість кольору...» Художник згадує, як його вчив М.М. Божий: «Не бери багато кольорів на палітру. Крім білих і чорної досить вохри світлої, стронціанової, вохри червоної і ультрамарину».

Твори А.О. Горбенка відрізняє впізнаваний складний витончений колорит, подібний стриманому колориту давньоримських мозаїк, створених відтінками природних каменів, народжених на палітрі землі. Попелясто-сірий, вохристо-теплий, сяюче-перлистий – колорит в пейзажній композиції, як прояв психологічної індивідуальності в інтимному портреті, відображає неповторну особливість характеру світло-повітряного середовища різних місць, регіонів, країн. Повітря надає «наліт кольору». Відтінки срібла, ртуті або перлів передають вологу атмосферу похмурих, туманних, осінніх або зимових днів на півночі України або середньої смуги Росії. «Там, на півночі, інше небо, інші хмари: такі насичені. Там холодніше світло. Сірі дні. У нас, на

Різдвяні хуртовини. 2011. Полотно, олія. 71x91

півдні – все світліше, дзвінкіше!». У пейзажах півдня тріпочуть мальовничі плани, немов покриті найтоншим золотистим або сяюче-білим серпанком насиченого крапельками вологи або жаром землі повітря, в якому відбивається небо, море, лимани, степи. «Відчувати красу фарби-світла, ось у чому мистецтво», – писав К.О. Коровін [3, с. 216].

Квітуча земля сприймається Анатолієм Олександровичем як чарівне видіння. Природа, що оживає навесні, дарує художнику можливість побачити і передати різноманіття чистих, не затьмарених пилом і посухою літа відтінків відродженої флори. Щовесни художник виїжджає на пленер писати бузок. Особливе одкровення він отримав, коли побачив черемху недалеко від Репінської дачі: «Я ніколи не думав, що черемха так квітне... Як дерево! Я побачив «диво!»». У етюдах художника враження від «запашних хмар» втілюються у складних колірних декоративних плямах, подібних друзам фіолетових або ніжно-зелених аметистів чи переливчастих кристалів берилів, що створює ефект нерукотворності.

Немирівська колія. 2019. ДВП, олія. 60x70

На відміну від етюдів, де А.О. Горбенко проявляє себе як тонкий лірик, у композиційних полотнах він постає перед глядачем справжнім романтиком. Головна тема творчості художника – Образ рідної землі – виражається в мотивах чорноморських берегів, морських просторів, в образах мирної родючої землі України. Створені в майстерні композиційні полотна зберігають витонченість плерного живопису. Лапідарна форма поєднується з тонким, світлоносним колоритом.

Батьківщина художника – Кіровоградщина дає йому конкретні знайомі з дитинства мотиви, в яких закладено позачасовий архетипічний зміст, близький кожній людині. Наприклад у центральній частині триптиху «Біля рідного дому» (1987) на просторах між небом і землею непорушно стоїть хата, за нею дерево з гніздом лелек. Дім стає рівнозначним храму; він втілює сакральний образ життя людини в гармонії зі світом горнім і дольнім. Будинок, дерево, потужні квіти соняшників символічно з'єднують світ підземний, земний і спрямовуються до неба, являючи структуру світобудови. Лелека – символ поваги до батьків. Поява лелек пов'язана з

Скоро зима. 2018. Полотно, олія. 78x111

приходом весни, відродженням природи. Ці білі птахи в багатьох культурах уособлюють синівську прихильність. У слов'ян лелека шанувався тотемним птахом і був багатозначним символом батьківщини, сімейного благополуччя і затишку, любові до рідної землі і рідного дому.

Тема Батьківщини для А.О. Горбенка нерозривно пов'язана з пращурами. У композиціях художник показує збірні позачасові образи матері, бабусі, діда, козаків, які подібно живоносній нитці Аріадни позначають зв'язок з корінням роду, не дають відірватися і зникнути у вирі глобалізації жителю великого міста. У полотнах «Слава і доля» (2005), «Повинні пам'ятати» (2005), «Дальницькі кургани» (2010) як застигли свідки минулих славічних часів буквально проростають із землі козацькі хрести. Потужний кущ квітучого бодяка (або будяка) своєю швидкоплинною органікою живої природи протистоїть і одночасно вторить цим знакам пам'яті поколінь, що застигли в камені. Степовий будяк, що зростає на курганах, символічно пов'язують з культом предків, поминанням померлих.

Милі берізки. 2002. Полотно, олія. 70x80

Архетип Древа життя прочитується в картинах Анатолія Олександровича не тільки в плодоносних деревах, але і в стеблах квітучих мальв і соняшників, які буквально впираються в небо. Сонячні мальви – символ любові до рідної землі, до свого народу, оберіг рідної домівки і всієї України – стали головними персонажами багатьох творінь живописця. А.О. Горбенко досягає ефекту монументальності, розміщуючи мальви, як героя парадного портрету, на першому плані композиції і виключаючи середній план. Фоном-середовищем для цих гігантських трав стає небо і море. Маленькі за розміром кораблі і човни вдалині дають алегоричне масштабне співвідношення. Стебла рослин стають наочною метафорою Осі світу.

Човни і кораблі – образи, наповнені особливим романтичним звучанням. Величезна кількість етюдів-спостережень з мотивами життя Одеського і Іллічівського портів, видів узбережжя моря і Дністровського лиману стали основою для переосмислення їх у великих пейзажних композиціях.

Неочікувані морози. 2017. Полотно, олія. 60x80

У картинах «Берега Іллічівська. «Крузенштерн»» (2005), «Урочиста зустріч. Барк «Сєдов» і «Товариш»» (2007), в диптиху «Спортивне свято» і «Зустріч. Барк «Товариш»» (2011) образи білих кораблів, вітрильників мають не оповідний, а алегоричний зміст. Корабель вважають символом подорожі і життєвого шляху, прагнення до інших незвіданих земель і набуття там знань. Це засіб подолання бурхливої морської стихії – життя позначає сталість, безпеку, захист і порятунок. Високі щогли привносять у прочитання символіки корабля значення вертикальної осі – архетипу *Axis mundi* – Осі світу. Такий контекст робить корабель посередником між земним і небесним світами. Він стає символом духовного сходження.

Важливо відзначити, що небо в полотнах з морською тематикою займає більшу частину зображального простору. Білосніжні барки і торгові судна лише основою ковзають по морській поверхні, своїми корпусами і вітрилами-крилами вони існують у насиченій світлом повітряній стихії разом з білими птахами, перлистими хмарами і веселкою. А.О. Горбенко

Наші матері. 2010. Полотно, олія. 101x132

підсилює це враження просвітленим, буквально сяючим колоритом, що вселяє в душу глядача почуття шляхетності, відчуття радості і надії, щастя причетності до торжества зримого світу. Станкові композиції митця мають монументальне рішення.

У живописних творах «На Дністровському лимані» (2000), «Рибальська Миколаївська коса» (2002), «Коблевський берег» (2012) у золотисто-променистому просторі піщаного узбережжя мирно відпочивають рибальські баркаси, що благополучно повернулися в рідну гавань. Тишу і спокій перед наступним виходом у море порушують невгамовні гострокрилі чайки. В алегоричних композиціях «Біля берега» (1987), «Береги Іллічівська. "Крузенштерн"» (2005), «Веселка дощова» (2013) морські птахи виступають не тільки невід'ємною частиною простору, але створюють авторську міфопоетику образу всього твору. Птах є символом людської душі, вільної, незалежної, готової до польоту,

Весняний вечір. 2014. Полотно, олія. 90x120

до досягнення нового, незвіданого. Чайкам однаково доступні стихії повітря, води і землі. Вони можуть втілювати ідею польоту людської думки, душевного пориву або духовного сходження.

Поетика індивідуальної художньої мови А.О. Горбенка базується на плернерному живописі, але не обмежується ним. Від фрагментарності етюдів він звертається до створення вивірених композиційних полотен з авторською системою виразних образів і мотивів. У пейзажних картинах з образом України втілюється епічне начало, пейзаж викликає асоціації з протяжністю народних пісень, співучістю сказань і поем. Любов до неяскових м'яких ландшафтів відкриває перед глядачем тонку і чутливу душу художника. «Треба працювати з душею, з серцем!» – стверджує майстер. Особлива музикальність колориту його творів, створена відтінками-нотами-звуками, змушує звучати струни душі глядача.

1. Альфред Сислей // Мастера искусства об искусстве. Под ред. А.А. Губера. М.: Искусство, 1969. Т. 5, кн. 1. С. 109 – 113.
2. Ковалев Ф.В. Золотое сечение в живописи. К., 1989.
3. Константин Алексеевич Коровин // Мастера искусства об искусстве. М., 1969. Т. 7. С. 235-254.
4. Огюст Ренуар // Мастера искусства об искусстве. Т. 5, кн. 1. С. 114-139.
5. Поль Сезанн // Мастера искусства об искусстве. Т. 5, кн. 1. С. 140-155.

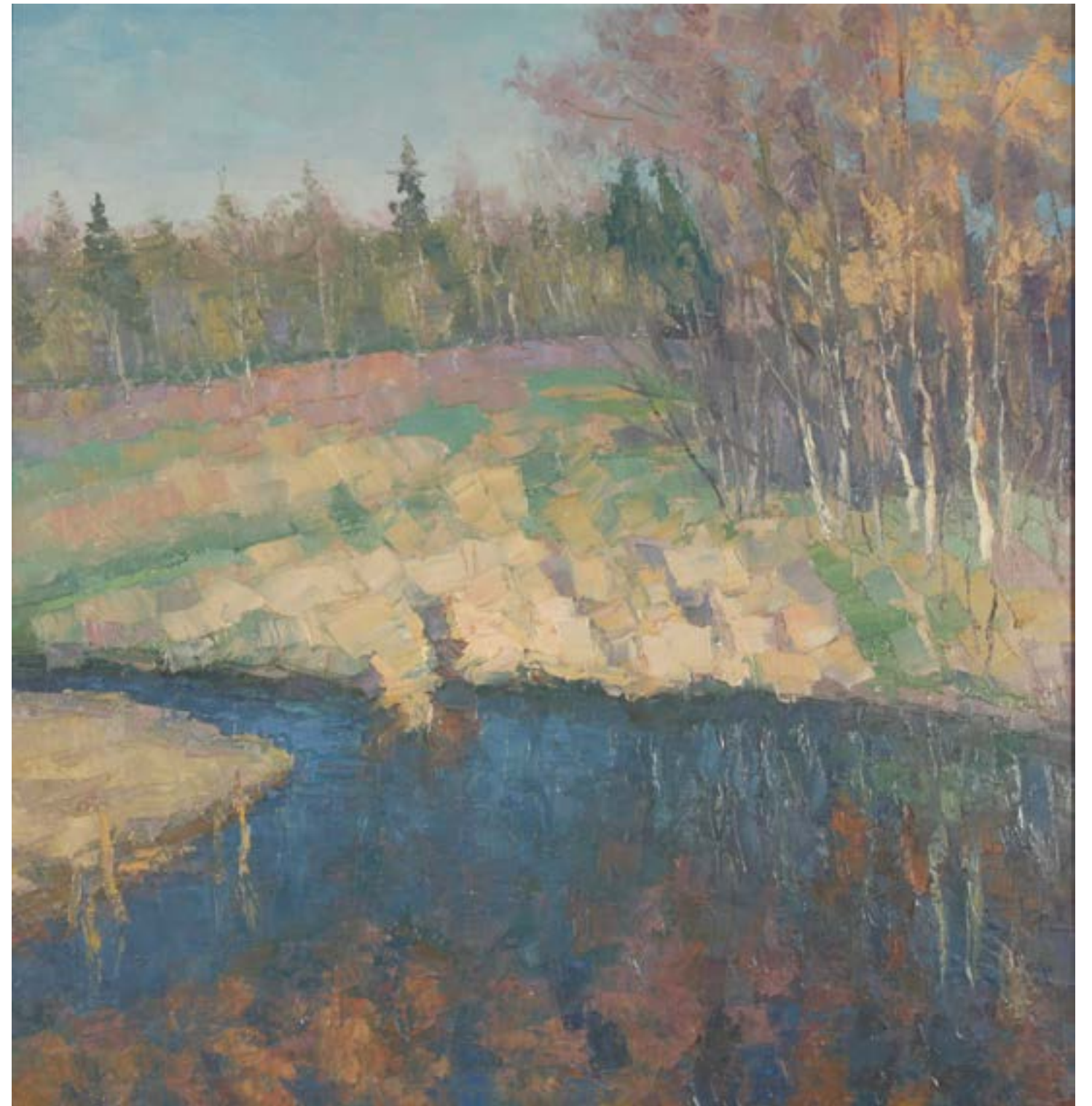
Осінь на околиці Іллічівська. 2005. Полотно, олія. 60x70

Під Бахчисараєм. 2005. Полотно, олія. 60x70

Схили Седніва. 2017. Полотно, олія. 66x78

Весняні притоки. 2015. Полотно, олія. 78x79

Автопортрет. 1984. Полотно, олія. 80х60

Немирівські простори. 2019. Полотно, олія. 60х90

Чорноморська регата. 2020. Полотно, олія. 80х130

Перший сніг. Церковне подвір'я. 2018. Полотно, олія. 60х75

«Стоїть гора високая». 2012. Полотно, олія. 111x116

Альтанка Глібова. 2020. Полотно, олія. 80x90

Калагійські береги. 2020. Полотно, олія. 70х90.

На Дністрі (з походу). 2019. Полотно, олія. 90х100

Санжійські береги. 2020. Полотно, олія. 91x117.

Подарункoi іриси. 2020. Полотно, олія. 90x80

Іриси. 2020. Полотно, олія. 60x80.

Осіннє сяйво. 2020. Полотно, олія. 100x110

Літо у Коблево. 2015. Полотно, олія. 80x100

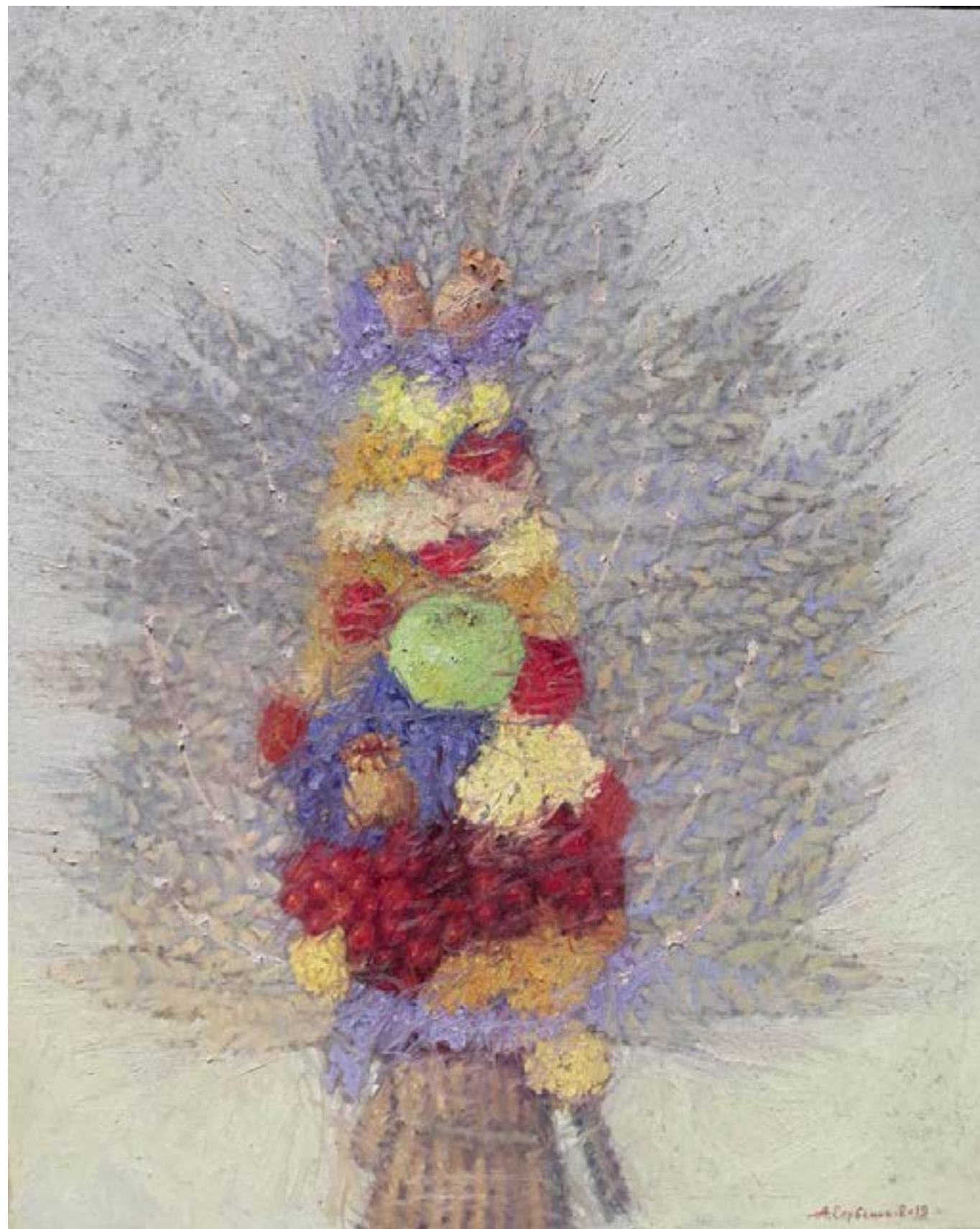
Моя Україна. 2019. Полотно, олія. 100x100

Сонячний берег. 2020. Полотно, олія. 80x100

Моє літо. 2020. Полотно, олія. 80x60

Серпневі свята. 2019. Полотно, олія. 110x90

Полями милої України. 2018. Полотно, олія. 100x100

Анатолій Олександрович ГОРБУНОВ

Народний художник України, професор,
лауреат премії Тетяни Яблонської,
лауреат обласної премії імені Олександра Осмьоркіна, м Кривиницький,
Почесний громадянин міста Чорноморська

Автопортрет. 1976. Дерево,
масло. 65x43

Автопортрет. 1920. Полотно,
олія. 50x60

8. 02. 1944 – народився у Кіровограді.

1970 – закінчив Одеське державне художнє училище імені М.Грекова. Керівники – В. Савранський, Я. Киричек.

1977 – Член Співки художників СРСР.

1982 – закінчив Одеський державний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського, художньо-графічний факультет. Навчався у В.А. Гегамяна. На творче становлення вплинув академік М.М.Божій.

1986 – 2008 (22 роки) працював на творчій Академічній дачі імені І. Рєпіна, в м. Вишній Волочок Тверської області. Почесний член творчого об'єднання «Москворечье». Творив з видатними майстрами, академіками реалістичного мистецтва: братами С. і О. Ткачовими, Ю. і М. Кугачами, керівником творчого об'єднання «Москворечье» Б. Угаровим, О. Грицаєм, В. Сідоровим.

Постійний учасник творчих груп як в Україні, так і на міжнародних симпозиумах.

1984 – 1987 – головний художник Художнього фонду ООО НСХУ.

1997 – переможець обласного конкурсу на кращий герб м.Іллічівська (Чорноморськ).

1998 – 2008 – головний художник м. Іллічівська.

2001 – лауреат обласної премії «Твої імена, Одесо!» – Художник року.

2002 – присвоєно почесне звання «Заслужений художник України».

2004 – почесна грамота Верховної Ради України.

2008 – почесна відзнака голови Одеської облдержадміністрації.

2009 – почесна грамота Міністра культури України; почесна грамота Кабінету міністрів України; почесна грамота голови Одеської обласної ради; диплом учасника фестивалю мистецтв України.

2011 – присвоєно почесне звання Народний художник України.

2014 – почесний диплом лауреата премії імені Т.Н. Яблонської.

2014 – почесний громадянин м. Чорноморськ, Одеської області.

2017 – лауреат премії імені О.О. Осмьоркіна, м. Кривиницький.

2017 – член Міжнародної спілки художників за мир (Китай-Україна). Композиції «Початок свята» і «Біля рідного дому» відзначені як найкращі на виставці «Світ і дружба».

2018 – Міжнародна художня виставка Україна-Китай, видано сертифікат «Кращий витвір мистецтва, видано свідоцтво про членство в «Міжнародній спілці художників за мир».

2019 – нагороджений відзнакою ОДАБА «За наукові та освітні досягнення»; Указом Президента України нагороджений орденом «За заслуги» III ступеню; удостоєний золотої медалі Академії мистецтв України в образотворчому мистецтві; лауреат муніципальної премії «Культурна столиця» Одеської міської ради.

2020 року - Перший лауреат обласної премії імені академіка Михайла Божія, живопис

З 2007 по цей час – голова Одеської обласної організації Національної Спілки художників України.

З 2009 по цей час – професор, завідувач кафедри образотворчого мистецтва архітектурно-художнього інституту Одеської державної академії будівництва і архітектури.

Персональні виставки в Україні:

Шість – в м. Кропивницькому (колишній Кіровоград), на батьківщині.

2004, 2014 – в Національній спілці художників України (Центральний будинок художників, м. Київ) – 180 творів.

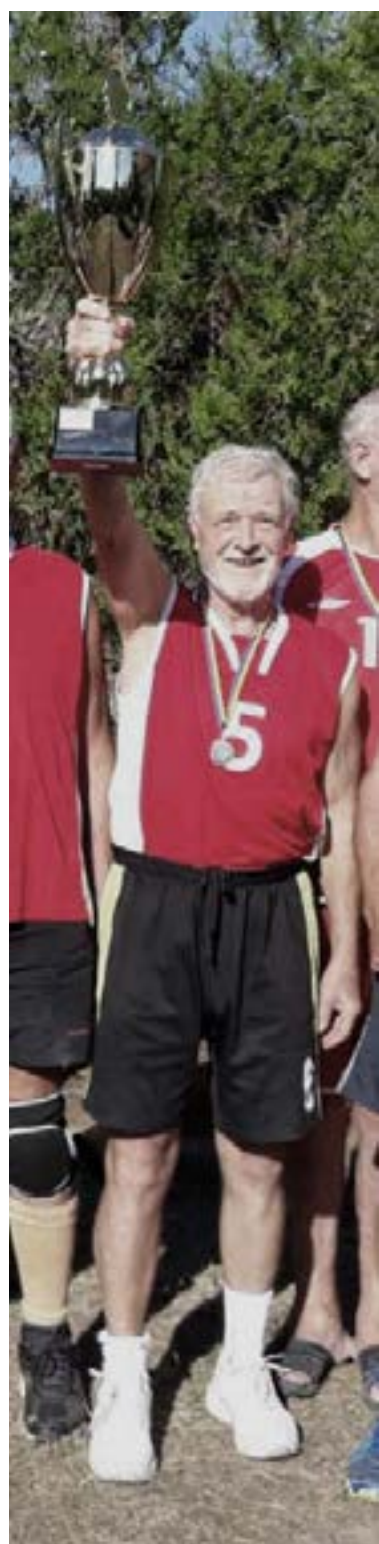
2009 – м. Ізмаїл – 90 творів.

10 виставок в м. Чорноморськ (колишній Іллічівськ).

18 виставок в м. Одеса.

2019 – персональна виставка в Національній Академії мистецтв України, м. Київ.

Твори художника зберігаються в багатьох музеях України.

Срібний призер по волейболу кубка України. 2020. Коблево

Персональні художні виставки за кордоном: Угорщина (Будапешт, Сегед, 1975), Болгарія (Варна, Софія, 1977), Росія (двічі в Російській Академії мистецтв, Москва, Санкт-Петербург, Волгоград, Нижній Новгород, 1991-1993), Італія (Генуя, 1991; Флоренція, 1998), США (Нью-Йорк, 1993; Балтимор, 1993), Японія (Йокогама), Іспанія (Валенсія, 1996), Румунія (Констанца, 1996), Австрія (Відень), КНР (Харбін) – дві персональні виставки.

ДЯКУЮ за підтримку видання книги
начальнику відділу культури міської ради
Чорноморська
Юлії Анатоліївні Крістановій
Анатолій Горбенко